

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музичного мистецтва**

**ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКОЇ РОБОТИ
З УЧНЯМИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ВІДДІЛУ
ЗАКЛАДУ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота (проект)
(пояснювальна записка)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконав: здобувачка 2 курсу, 13-241М гр.

Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійної (наукової)
програми Музичне мистецтво
Небескул Єлизавета Геннадіївна

Керівник кандидатка мистецтвознавства,
доцентка Чехуніна А.О.

Рецензент кандидатка педагогічних наук
Щедролосєва К.О.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Концерт як феномен музично-мистецької діяльності (теоретичний аспект)	7
1.1. Визначення поняття «концерт». Класифікація концертів.....	7
1.2. Етапи підготовки до концертного виступу. Форми реалізації підготовлених концертних програм	10
РОЗДІЛ 2. Концертно-виконавська діяльність з учнями вокально-хорового відділу закладу початкової мистецької освіти	15
2.1. Психофізіологічні особливості розвитку школярів.....	15
2.2. Роль викладача в підготовці та організації концерту.....	18
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24
ДОДАТКИ	
Додаток А. Сценарій концерту.....	27
Додаток Б. Афіша концерту.....	29
Додаток В. Кодекс академічної доброчесності.....	30

ВСТУП

Актуальність теми. Радикальні зміни в системі мистецької освіти України потребують оновлення форм і методів художньо-естетичного виховання підростаючого покоління. Питання розвитку естетичної культури і художніх здібностей дітей та молоді актуалізовані в директивних освітніх документах: Законах України «Про освіту» [18], «Про культуру» [19], «Про позашкільну освіту» [20], «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді» [23], галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти, «Концепції сучасної мистецької школи» [24], «Положення про початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (школа естетичного виховання)» [26], «Типових навчальних планах початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів» [29] та інших.

Залучення підлітків до активної концертно-виконавської роботи вокально-хорової діяльності сприяє всебічному, гармонійному розвитку творчих здібностей, духовності, толерантності, формування ціннісних орієнтацій, естетичних смаків, музичних компетенцій і високих моральних якостей.

Наукові аспекти музичної освіти і художньо-естетичного виховання учнів закладу початкової мистецької освіти досліджені в роботах: О. Воронцова, Л. Гавриленко, В. Гаврилюк, М. Давидова, Н. Гузій, О. Коваль, С. Ліпська, Л. Ліхіцька, Т. Сідлецька, Т. Танько, Г. Шостак, А. Чехуніна [32], О. Щолокова та інші.

Психолого-педагогічні питання музичного виховання загалом, та зокрема – учнів-підлітків, висвітлені в наукових працях Ю. Алієва [1], Л. Виготського [11], І. Гадалової, С. Науменко, Ж. Піаже, В. Петрушина, Б. Теплова, Дж. Уотсон, Г. Ципіна, А. Чехуніна [30], [31] та ін. Однак проблема вокальних навичок підлітків закладу початкової мистецької освіти – практично не актуалізувалася.

Це свідчить про актуальність і важливість розроблення теми даної магістерської роботи **«Особливості концертно-виконавської роботи з учнями вокально-хорового відділу закладу початкової мистецької освіти»** та обумовлює суттєвість завдань, що вирішуються в даній роботі.

Метою дослідження є виявлення специфічних особливостей у підготовці учнів закладу початкової мистецької освіти до концертного виступу.

Об'єкт дослідження – концертно-виконавська робота з учнями вокально-хорового відділу закладу початкової мистецької освіти.

Предмет дослідження – організація концертно-виконавської роботи з учнями вокально-хорового відділу закладу початкової мистецької освіти.

Завдання дослідження. Відповідно до мети визначаються завдання дослідження.

1. Розглянути поняття «концерт» як феномен музично-мистецької діяльності;
2. Проаналізувати етапи підготовки концертно-виконавської діяльності;
3. Визначити психофізіологічні особливості розвитку школярів;
4. Визначити роль викладача в підготовці та організації концерту.

Методи дослідження. Основними методами, застосованими у даній роботі є: теоретичний метод – при вивченні літератури з питань формування та історичного розвитку концертно-виконавської роботи; комплексний метод – у системному теоретико-виконавському осмисленні предмету дослідження. Вибір таких методів сконцентрований в роботі на цілісному концептуальному підході до проблеми дослідження і спрямований на висвітлення перспектив подальшого розвитку концертно-виконавської роботи закладу початкової мистецької освіти.

Практичне значення дослідження полягає в розробці та впровадженні в освітній процес концертно-виконавської роботи з учнями вокально-хорового відділу закладу початкової мистецької освіти, теоретичні матеріали та висновки можуть бути використані для вдосконалення концертно-виконавської роботи з учнями мистецьких шкіл; тези дослідження можуть бути використані педагогами при вивченні питань виконавського мистецтва, а також для подальших досліджень психофізіологічних особливостей розвитку школярів.

Наукова новизна полягає в тому, щоб узагальнити власний досвід викладача вокалу в організації концерту з учнями закладу початкової мистецької освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема даної роботи відповідає науковим програмам і навчальним планам кафедри музичне мистецтво вищої освіти магістр 025 музичне мистецтво.

Апробація: За матеріалами дослідження було опубліковано статтю «Порівняльна характеристика особливостей початкової музичної освіти в Україні та США» у науковому збірнику «Магістерські студії» (м. Херсон, 2021).

Основні положення дослідження було оприлюднено на Міжнародній науково-творчій конференції «Захід-Схід: культура та сучасність» (22 жовтня 2021 р., м. Одеса) у доповіді на тему: «Форми концертної діяльності» в музичних класах шкіл США.

Дослідження обговорено й схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва.

Структура дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг складає 30 сторінок, з них 20 сторінок основного тексту. Список використаних джерел складає 33 позиції.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕРТ ЯК ФЕНОМЕН МУЗИЧНО-МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

1.1. Визначення поняття «концерт». Класифікація концертів

Поняття концерт має два значення:

– «концерт» («concerto» від латинського – «змагатися») твір, який базується на принципах контрастного звучання окремих груп виконавців або виконавського колективу і соліста;

– публічне виконання музичних творів за певною, заздалегідь складеною програмою. Саме це значення є головним в межах даного дослідження.

Перше виникнення публічного концерту відбулося в Європі. Цей факт досліджує у своїй роботі Є. Дуков [15]. Він докладно окреслює основні чинники, які сприяли появі публічних концертів, надає сумніву перші дати 1670 рік (Англія). Але попри всі сумніви, ми можемо впевнено сказати, що це була друга половина XVII століття.

В Україні ж концертна діяльність розпочалася значно пізніше, тільки в другій половині XVIII століття і була досить активною та насиченою.

Історія розвитку концертної діяльності накопичила багато різновидів концертів. Але загальноприйнятої класифікації на сьогоднішній день немає. Тому спробуємо частково визначити види концертів за певними ознаками.

Концерти розрізняються за видами виконання: симфонічні, камерні, сольні, хорові, естрадні та ін. Крім того, концерти можуть бути різними за призначенням: рекламні, звітні, святкові, тематичні.

Можна також виділити групу концертів за адресацією, тобто вид слухачької аудиторії. На цьому акцентували увагу різні дослідники. Так,

наприклад Н. Корихалова відмічає: «...для успішної пропаганди музики, окрім системності необхідне чітке уявлення про адресата. Рівень музичної культури слухачів – самий різний. Є освічені любителі – справжні меломани, є люди, яких ще необхідно зацікавити серйозною музикою...» [20, с.262].

Долучити до мистецтва широку публіку, створити постійну слухачьку аудиторію – одне з основних завдань концертної діяльності. Вдається це, коли концерт відповідає рівню підготованості слухачів, рівню розвитку їх музичного сприйняття, яке за думкою А Чехуніної є присутнім «...в основних видах музичної діяльності - композиторській творчості, виконавстві і слухачькому сприйнятті...» [31, с. 119], тому дуже важливо, коли виконавці, складаючи програми, враховують вікові та естетичні запити слухачів. Тож, цілеспрямований, виховний вплив неможливий без класифікації концертів за слухачькою аудиторією як на вікові категорії:

- дитяча;
- юнацька;
- доросла;
- похилого віку;
- змішана;

так і за соціальним статусом:

- музично-просвітницька;
- любительська;
- змішана.

Концерти також можна розрізняти за місцем проведення. Це може бути концертна зала (філармонія, театр, будинок культури тощо) або концерт на відкритому повітрі (плацдарм, площа тощо).

За типом виконуваної музики концерти можна поділити на:

- класичні;

- естрадно-джазові;
- фольклорні.

Аналіз відмінності цих типів концертів влучно окреслений С. Клітіним, який відмічає: «Так звані серйозні, «академічні», класичні концерти є концертами досить складними як за змістом творів, так і за формою, яка вимагає певної слухацької підготовленості... Ці концерти відрізняються дотриманням чистоти жанру, чистотою виконавського мистецтва, яке зазвичай не вступає у додаткові сполучення навіть з суміжними видами мистецтва. Класичні концерти не відрізняються жанровими новаціями, вони дійсно академічні та передбачають розвиток у слухачів активного музичного сприйняття, яке за думкою Чехуніної А «...можливе виключно завдяки комплексу знань, умінь й навичок, у набутті та розвитку яких художнє мислення відіграє важливу роль» [32, с. 89]. Пошуки нового утримуються жорсткістю жанрових меж, вихід за які може нанести збиток цінностям даного жанру.

Естрадні ж концерти відрізняються перш за все більшою доступністю, легкістю художньої мови, яка не потребує особливої попередньої підготовки для розуміння. Їм притаманна жанрова свобода, нові синтетичні поєднання. Такого плану концерти мають більшу долю розважальності.

Те саме можна сказати і про фольклорні концерти, будучи засновані на народнопісенному матеріалі, вони більш доступні ширшій аудиторії.

Концерти можна також класифікувати за тематикою та драматургічним задумом:

- тематичні (монотематичні, політематичні);
- театральні;
- збірні;
- просвітницькі.

У збірному концерті поєднуються виступи артистів різних жанрів: читців, співаків, музикантів, танцюристів, які не пов'язані між собою. Тематичний концерт присвячується одній темі, даті, події, або кільком темам одночасно, що поєднані певною ідеєю. Нумери пов'язані між собою, доповнюють один одного.

Театралізований концерт – це концерт-спектакль, що є органічним сплавом різних видів мистецтв. У такому концерті застосовують елементи театрального мистецтва, такі як художнє слово, мізансцена, музика, світло, шуми, художнє оформлення, просторова композиція тощо.

Театралізований концерт має тему, ідею, сюжетний хід, рольових персоніфікованих ведучих, сценографію (спеціально створене оформлення, яке визначає і виражає образ цього концерту і кожного номера чи епізоду), передбачає театральні костюми, грим тощо. Для створення сценічної атмосфери у концерті використовується світло, музика, шуми, на фоні яких розвивається дія. Концерт повинен мати пролог, основну частину (15–20 номерів), фінал.

В просвітницькому концерті провідну роль відіграє музика. За рішенням організаторів в нього може включатися супровідне слово, але воно й може бути відсутнім. Характерною особливістю просвітницького концерту є програма, що пов'язана спільною темою або ідеєю, яка збагачує слухача певними знаннями. В таких концертах розповідачем може бути і виконавець.

За формою концерти можна поділити на

- класичні (традиційні);
- циклічні;
- концерти-марафони.

Така класифікація враховує більше обсяг концерту. Класичний (традиційний) концерт, як правило проводиться в одна-два відділення,

кожне з яких в середньому триває, яка склалася з часом, академічну годину.

Циклічна форма концерту представляє собою серію класичних форм, поєднаних загальною концепцією. Вона передбачає широке знайомство слухачів з різноманітною музикою. До циклічних концертів, наприклад відносяться цикл концертів (новорічних, різдвяних), культурний проект, фестиваль.

I, нарешті, розділимо концерти за виконавським складом:

- сольні;
- камерні;
- симфонічні;
- духові;
- народні;
- хорові.

1.2. Етапи підготовки до концертного виступу. Форми реалізації підготовлених концертних програм

Оскільки у дослідженні розглядається особливості організації концертів з учнями закладів початкової мистецької освіти (музична школа), то зосередимо увагу на специфіці та підготовці цих концертів. Концертний виступ ретельно планується викладачем або керівником колективу вже на початку навчального року – разом з індивідуальними планами складається й репертуарний перелік творів майбутнього концерту. У репертуарному плані зазначено не тільки перелік концертних номерів, але й постановчий, репетиційний період, готовність концертних фонограм. Це дозволить планомірно і організовано підготуватися до концертного виступу.

Концертна діяльність є невід'ємною складовою навчальної програми будь-якої концертно-виконавської роботи закладу початкової мистецької освіти.

Незалежно від освіти і досвіду викладача, він повинен знати універсальні етапи організації та проведення концерту, який стане яскравою реалізацією творчих здібностей його вихованців.

Концерти можуть бути: звітними, святковими, тематичними, сприяти розвитку дитячого творчого об'єднання.

Концерт має основні етапи:

1. Визначення теми концерту.
2. Визначення дати, часу і місця проведення концерту.
3. Складання програми або сценарію концерту.
4. Перегляд і вибір концертних номерів.
5. Розробка і розміщення афіш.
6. Репетиція концерту.
7. Публічний виступ учнів - проведення концерту.
8. Післядія.

Розглянемо роботу на кожному етапі.

1 етап

При визначенні теми концерту необхідно враховувати:

- календарний і навчальний період;
- поточні завдання мистецьких шкіл;
- тему навчального року, яка визначається обласним управлінням освіти;
- особливості глядацької аудиторії.

2 етап

Визначаючи дату, час та місце проведення концерту, необхідно враховувати:

- режим навчання школярів;
- якою буде день тижня, вихідні або святкові дні;

- період канікул;
- можливості для батьків відвідати концерт;
- тематику концерту.

Досвід показує, що оптимальний час для проведення концерту – з 17-ї години в будні дні і з 12 до 14 годин у вихідні та святкові дні.

Місцем проведення концерту можуть бути:

- концертний (актовий) зал;
- відкрита сцена на вулиці;
- відкритий майданчик.

3 етап

При складанні програми або плану концерту необхідно дотримуватися наступних правил:

- а) концерт повинен починатися і закінчуватися «яскравим» номером;
- б) якщо концерт складається з номерів різних жанрів і стилів:
  - починати потрібно з «класики» і поступово переходити до сучасній естраді;
  - не можна ставити в програмі однакові номери поспіль.
- в) слід враховувати і вік учасників концерту; краще починати концерт з виступів дітей молодшого віку, а закінчувати – виступами старшого.
- г) загальна емоційна палітра концерту має бути вибудовану по всхідній лінії від емоційного піано до форте у завершальному номері - кульмінації .

4 етап

Концертні номери повинні бути переглянуті і вибрані не пізніше, ніж за два тижні до дати проведення концерту. Перед переглядом номерів необхідно ознайомити потенційних учасників з проектом сценарію, щоб вони могли заздалегідь продумати свій виступ.

Концертний номер повинен відповідати наступним вимогам:

- він повинен мати закінчений вигляд;
- відповідати темі (формі) концерту;

- його зміст має відповідати віку дітей і рівнем їх підготовки.

5 етап

Афіші про концерт можуть бути розміщені:

- в школі (на видному місці);
- в найближчих навчальних закладах;
- в установах культури і дозвілля;

Афіша повинна містити наступну інформацію про концерт:

- його назва;
- дата, час і місце проведення;
- адреса, телефонний номер (за необхідністю).

6 етап

Репетиція – необхідний етап концерту, який дозволяє вирішити ряд організаційних питань. Під час репетиції необхідно:

- переглянути на сцені кожен концертний номер, включений в програму;
- провести репетицію з кожним учасником концерту його вихід і відхід зі сцени;
- провести репетицію нагородження учасників концерту, якщо він передбачений;
- обговорити з виступаючими вимоги (у всіх деталях) до форми сценічного одягу;
- призначити час збору учасників концерту.

7 етап

Правила організації концерту:

- за одну-дві години до початку концерту необхідно перевірити готовність місця проведення;
- програма концерту (короткий варіант) повинна бути роздрукована в декількох примірниках і розміщена біля входу в зал, за сценою, на сцені;

- час збору учасників концерту має бути призначено не менше ніж за 30 хвилин до початку концерту,
- перед початком концерту необхідно перевірити організаційну готовність всіх учасників концерту, а також налаштувати їх на виступ. Налаштування має дуже важливе значення у роботі із учнями, як зазначає Чехуніна А. саме від налаштування, яке спирається на психологічну настанову [30, с.56], залежить виконавська надійність, поведінка на сцені, загальний настрій учасників концерту тощо.
- організатор концерту повинен постійно перебувати на сцені і контролювати всі дії на сцені і за сценою;
- після закінчення концерту необхідно підійти до кожного учня і подякувати всім за участь (незалежно від якості їх виступу).

8 етап

Післямова має включати в себе:

- перегляд відеозаписів всього концерту або окремих його номерів;
- обговорення помилок і недоліків концертного виступу;
- виправлення виявлених недоліків в процесі подальшої роботи;
- визначення перспектив концертної діяльності.

До підготовки та проведення концерту доцільно залучити батьків учнів, культорганізатора, концертмейстера та інших членів педагогічного колективу. Правильно організована співпраця однодумців перетворить концертний виступ в яскраву святкову подію для всієї мистецької школи.

РОЗДІЛ 2

КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ З УЧНЯМИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ВІДДІЛУ ЗАКЛАДУ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

2.1. Психофізіологічні особливості розвитку школярів

Навчальна діяльність у закладах початковій мистецької освіти набуває специфічного змісту, що зумовлено особливостями формування та розвитку пізнавальних інтересів учнів, їх поведінки, емоційно-вольової та мотиваційної сфери, своєрідним характером діяльності.

На цьому віковому етапі розвитку особистості навчальна діяльність стає домінуючою. Вона відповідним чином зумовлює трансформації у психіці дитини, які отримали назву «новоутворення». Поняття «новоутворення» охоплює будь-які нові психічні процеси, явища або якісні зміни психіки, серед яких можна вважати рефлексію, планування, появу в мисленні аналізу і синтезу, нових форм порівняння та узагальнення.

Крім цього, навчальна діяльність сприяє прискореному розвитку деяких психічних функцій, серед яких важливе місце належить розвитку мнемічних дій. Під впливом навчання змінюються орієнтовні реакції на слово, фіксуються процеси оволодіння новими формами сприймання, здійснюється формування довільних дій тощо.

У шкільному віці починають формуватися базові навчальні навички та вміння, а це означає початок нового періоду складного психічного та інтелектуального розвитку особистості. Навіть схематичний погляд на різний шкільний вік дозволяє зробити висновки про унікальність цього етапу навчання. Підвищена чутливість, довірливе ставлення до авторитету, вразливість, висока реактивність, спрямованість на оточуючий світ, наслідувальність у діях, швидка втомлюваність – ці та

деякі інші ознаки характерні для дітей, що починають активно займатися навчальною діяльністю.

Викладач, який навчає учнів вокально-хорового відділу закладу початкової мистецької освіти, має враховувати такі властивості рівня їх розвитку:

1. Важливу роль образів у сприйманні та запам'ятовуванні;
2. Незначну кількість раціональних прийомів запам'ятовування, якими володіють школярі;
3. Мимовільність уваги, низький рівень її концентрації, орієнтацію уваги на сильний подразник;
4. Підвищену емоційність, запам'ятовування інформації під впливом емоційних вражень;
5. Імпульсивність, реактивність, недовільність вольових зусиль;
6. Можливість запам'ятовувати поки ще не усвідомлювану інформацію;
7. Схильність до копіювання та наслідування в діях.

Виходячи з цього, можна охарактеризувати учнів молодших та середніх класів музичної школи 4 м. Херсон, які приймають участь в концертно-виконавській діяльності наступним чином:

1. Санникова Маргарита – учениця 1-го класу, має добрі музичні та вокальні здібності. Добра пам'ять, ритм. Швидко розбирає та вивчає текст, займається із зацікавленістю. Реагує на зауваження викладача. Артикуляційний апарат вільний, чисте інтонування. Сценічні виступи емоційні, впевнені. Слід приділяти особливу увагу розширенню діапазону (робочий діапазон до I -ля I), співочому диханню.
2. Дубовалова Мирослава – учениця 1-го класу. Активна, цілеспрямована, в силу віку легко відволікається. Має хороші музичні дані: добре інтонує, має хороший слух, сприймає і відтворює ритм, має розвинену музичну пам'ять та уяву.

Працюємо в межах діапазону до I – до II. Серйозно ставиться до концертних виступів, виявляє ініціативу при виборі репертуару.

3. СеменцоваЕва – учениця 4-го класу, дівчинка має гарні музичні здібності, швидко запам'ятовує мелодію твору в цілому та окремими частинами, точно відображає ритмічні малюнки, в процесі виконання ритмічно стабільна, виконує твори дуже емоційно та яскраво, відчуває стильові особливості твору.
4. Бондар Валерія – учениця 4-го класу, має хороші музичні здібності, активно реагує на настрій музики, вміє працювати в класі і вдома. Емоційна, напам'ять вчить швидко, до детальної роботи проявляє інтерес. Вміє донести до слухача зміст вивченої п'єси, відчуває характер та стиль твору.
5. Бондар Еліна – учениця 5-го класу, має гарні музичні здібності, швидко запам'ятовує мелодію твору, точно відображає ритмічний малюнок, в процесі виконання ритмічно стабільна. Має добрі фізичні дані, на уроках зосереджена та активна. Твори виконує не дуже емоційно, тому що заважає хвилювання.
6. Григор'єва Влада – учениця 5-го класу – має добрі музичні здібності, на уроках зосереджена, активна, швидко запам'ятовує мелодію твору (слухова), точно відображає ритмічні малюнки, в процесі виконання ритмічно стабільна. На виступах дуже емоційна.
7. Дерій Юлія – учениця 5-го класу, має хороші музичні здібності, швидко запам'ятовує музичний матеріал, пам'ять слухова, розвинене образне мислення. На уроках старанна та зосереджена, виконує вказівки вчителя. Особливу увагу приділяє сценічним рухам, що допомагає у розкритті художніх образів.

Як бачимо основні параметри за якими оцінюються музичні здібності учнів розвинені на належному рівні, що дозволяє приймати їм активну участь у концертній роботі.

2.2. Роль викладача в підготовці та організації концерту

Учні мого класу вокально-хорового відділу дитячої музичної школи №4 м. Херсона беруть участь у різноманітних заходах, не тільки в концертній залі школи, а й в загальноосвітніх школах, будинках культури, концертах міста та області. Учні приймали участь більш ніж 20 концертів серед яких:

У грудні 2019 року у малій залі Церкви Християн відбувся концерт учнів сольного та хорового співу класу викладача Небескул Є. Г. під назвою «Новорічне диво» Дитячої музичної школи №4 м. Херсона, де виступали усі учні класу:

- Бондаренко Мілана, 0 кл.
- Чергінець Вероніка, 1 кл.
- Чергінець Кіра, 2 кл.
- Щерба Таміла, 3 кл.
- Левченко Дар'я, 1 кл.
- Дерій Юлія, 3 кл.
- Варфоломеєва Дар'я, 1 кл.
- Григорєва Влада, 3 кл.
- Жбанова Аліна, 6 кл.
- Семенцова Єва, 2 кл.

Так, 18 листопада 2020 року у концертній залі Дитячої музичної школи №4 м. Херсона відбувся концерт учнів відділу сольного та хорового співу «Осінній бал», де виступали учні мого класу:

- Семенцова Єва – учениця 3-го класу з піснею Л. Оліфірова «Спасибо тебе осень»;
- Григор'єва Влада – учениця 3-го класу, виконувала пісню А. Єрмолова «Осінній блюз»;
- Дубовалова Мирослава – учениця 0 класу з піснею О. Злотник «Тьоп-шльоп».

У березні, 2020 року, відбувся звітний концерт учнів відділу сольного та хорового співу «Весна іде, красу несе» Дитячої музичної школи №4 м. Херсона в концертній залі Церкви Християн, виступали діти та хор молодших класів викладача Небескул Є. Г.:

- Хор молодших класів виконував попури з дитячих пісень «Світ дитячої уваги»;
- Семенцова Єва – учениця 3-го класу, виконувала пісню С. Тихомирова «А мне бы петь и танцевать»;
- Григор'єва Влада – учениця 3-го класу з піснею Н. Май «Матуся моя».

20 травня 2021 року у ТРЦ Променад-Плаза відбувся звітний концерт музичної школи №4 м. Херсона «День вишиванки»:

- Григор'єва Влада виконувала пісню О. Заєць «Це моя Україна»;

Всі виступи юних співаків завжди супроводжуються бурхливими оплесками батьків та гостей.

Під час концерту завжди підтримувати своїх учнів, акцентувати їх увагу на складових, які повинні бути присутніми у виконавця в процесі підготовки концертного виступу. Це сценічне перевтілення, сценічний рух та сценічна увага, які поєднуються у понятті артистизм.

Концертний виступ є підсумком і кульмінаційним моментом всієї роботи над музичним твором. Його мета – донесення до слухача змісту музичного твору в умовах стресової ситуації[8, С. 76].

Концертний виступ є основним видом діяльності вокаліста. В процесі підготовки роль викладача надзвичайно важлива. Перед виступом викладач з учнем повинні пройти ряд етапів, пов'язаних з вивченням музичного матеріалу, створенням відповідного художнього образу, перевтіленням у персонажа, що супроводжується розробкою емоційного стану, сценічних рухів та драматургії у рамках втілюваної ролі.

Власний досвід підказує дозволяє виділити в організації та проведенні концертів наступні параметри на яких треба зосередити увагу учнів, а саме: - позитивний настрій перед початком виступу, контроль сценічного хвилювання, трансформація надлишків емоційного збудження у емоційну подачу музичного матеріалу.

ВИСНОВКИ

Отже, розглянувши особливості концертно-виконавської роботи та підготовки до неї учнів вокально-хорового відділу закладу початкової мистецької освіти, відповідно до поставлених завдань зробимо висновки.

1. Розглянувши поняття «концерт» як феномен музично-мистецької діяльності ми з'ясували, що це публічне виконання музичних творів за певною заздалегідь складеною програмою. Концерти мають різну класифікацію (за слухацькою аудиторією, за місцем проведення, за типом виконуваної музики, за тематикою та задумом тощо.)

2. Проаналізувавши етапи підготовки концертно-виконавської діяльності, слід виділити наступні:

1. Визначення теми концерту;
2. Визначення дати, часу і місця проведення концерту;
3. Складання програми або сценарію концерту;
4. Перегляд і вибір концертних номерів;
5. Розробка і розміщення афіш;
6. Репетиція концерту;
7. Проведення концерту;
8. Післядія.

Найбільш значним і тривалим етапом в підготовці концерту є репетиції, які можна поділити на коректурні, поточні (робочі), підсумкові й генеральні. Та при такій диференціації однією з особливостей підготовки мистецької освіти є тісний взаємозв'язок всіх форм репетиційного процесу.

3. Визначивши психофізіологічні особливості розвитку школярів у шкільному віці починають формуватися базові навчальні навички та вміння, а це означає початок нового періоду складного

психофізіологічного розвитку особистості. Навіть схематичний погляд на різний шкільний вік дозволяє зробити висновки про унікальність цього етапу навчання. Підвищена чутливість, довірливе ставлення до авторитету, вразливість, висока реактивність, спрямованість на оточуючий світ, наслідувальність у діях, швидка втомлюваність – ці та деякі інші ознаки характерні для дітей, що починають активно займатися навчальною діяльністю.

4. Відзначимо провідну роль викладача в підготовці та організації концерту. Незалежно від освіти і досвіду, викладач повинен усвідомлювати свою роль в підготовці та організації проведення концерту, який стане яскравою реалізацією творчих здібностей його вихованців. Викладач повинен бути лідером та основною рушійною силою в процесі організації концертної діяльності.

До підготовки та проведення концерту доцільно залучити батьків учнів, членів педагогічного колективу, які повинні стати його одностайними і помічниками у підготовці яскравої святкової події для всієї мистецької школи.

В процесі організації та підготовки роль викладача дуже важлива. Перед виступом викладач з учнем повинні пройти ряд етапів, пов'язаних з вивченням музичного матеріалу, створенням відповідного художнього образу, перевтіленням у персонажа, що супроводжується розробкою емоційного стану, сценічних рухів та драматургії у рамках втілюваної ролі.

Отже, одним з важливих завдань є ретельна підготовка і яскраве проведення концертів з учнями є одним з головних завдань закладів початкової мистецької освіти та викладачів. Бо концертна діяльність мистецьких шкіл таким чином підвищує музичний, загальноосвітній та культурний рівень закладів та міста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алиев Ю. Б., Безбородова Л.А. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях. Учеб. пособие для студентов муз. фак. педвузов. Москва.: Академия, 2002. 508 .с
2. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): Підр. Київ: Віпол, 2007. 174 с.
3. Апраксина О. А. Методика музыкального воспитания в школе. Москва: Просвещение, 1983. 220 с.
4. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс. Ленинград: Музыка, 1971. 376 с
5. Атамасенко Н.О. Теоретичні аспекти формування вокально-хорових навичок підлітків у позашкільних навчальних закладах. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти* 2014. Вип. 16(2). С. 182-187.
6. Атамасенко Н.О. Вокально-хорові навички підлітків у позашкільних навчальних закладах: категоріальний аналіз проблеми. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Ялта, 2014. Вип. 45. Ч. 2. С. 5 – 10.*
7. Бабіченко Н.О. Початкові спеціалізовані навчальні мистецькі заклади в системі неперервної мистецької освіти. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі : науковий журнал / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; редкол.: Олексюк О.М. та інші. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 140 с.*
8. Бернштейн Н.А. Физиология движений и активность / Под ред. О.Г. Газенко. Москва.: Наука, 1990. 489 с.
9. Божович Л. И. Проблема развития мотивационной сферы ребенка. *Изучение мотивации поведения детей и подростков / Под ред. Л.И. Божович и Л. В. Благонадежиной; Науч.-исслед. ин-т общ. и пед. психологии АПН СССР. Москва.: Педагогика, 1972. С. 7 – 44*

10. Вокально-хорова робота з дітьми на матеріалівправ-розспівок [Ноти] :навч.-метод. посіб. / авт.-упоряд. І. О. Зеленецька. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2016. 139 с.
11. Выготский Л.С. Динамика и структура личности подростка Семенюк Л.М. Хрестоматия по возрастной психологии: учебное пособие для студентов / Под ред. Д.И. Фельдштейна: издание 2-е, дополненное. Москва: Институт практической психологии, 1996. 304 с.
12. Горбенко С.С. Створення вчителем особистісноорієнтованого простору в процесі мистецького навчання і виховання учнів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2016. Вип. 28. С. 148–151.
13. Гребенюк Н. Є. Формування вокально-виконавських навичок та роль міжособистісного спілкування у класі сольного співу: Дис. ... канд. миства: 17.00.02 Гребенюк Наталія Євгенівна; Київська держ. консерваторія ім. П. І. Чайковського. Київ, 1994. 269 с.
14. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики. Москва : Музыка, 2007. 368 с.
15. Дуков Е.В. Концерт в истории Западноевропейской культуры. Москва: Классика XXI, 2003. 256 с.
16. Емельянов В.В. Развитие голоса. Координация и тренинг. Санкт-Петербург : Лань : Планета музыки, 2015. 188 с.
17. Закон України «Про освіту». Київ, 23 травня 1991. № 1060-XII. Р.І. С. 6. Режим доступу: URL: <http://ua.convdocs.org/docs/index-25100.html?page=71/>.
18. Закон України «Про освіту» Відомості Верховної Ради. 1996. № 21. Київ. URL: <http://sfs.gov.ua/podatкова-baza-do-nabrannya-chinnosti-podatkovim-kodeksom/normativno-pravova-baza/zakoni-ukraini/arhiv-zakoniv-ukraini/zakoni-ukraini-za-1996-rik/print-60518.html>.

19. Закон України “Про культуру”. Відомості Верховної Ради України (ВВР), Київ, 2011. № 24. С. 168.
20. Закон України "Про позашкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. Київ: 2000. № 46. С. 393.
21. Зеленецька І. О. Вправи-розспівки для розвитку музичного слуху дітей в процесі вокально-хорового виховання: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Абетка, Київ: 2015. 196 с.
22. Корыхалова Н. П. Інтерпретація музики. Ленінград, 1979. 308 с.
23. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641.– URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/.
24. Концепція сучасної мистецької школи.– URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245318404&cat_id=244931905.
25. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. Київ, 1985. 80 с.
26. Положення про початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (школу естетичного виховання), затверджене наказом Міністерства культури і мистецтв України від №523 від 06 серпня 2001 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства культури і туризму № 331 від 23.05.2006 та наказом Міністерства культури України №731 від 14.09.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0803-01>
27. Сонки С. М. Теорія постановки голосу в зв'язі з фізіологією органів, що виробляють звук. Москва : Либроком, 2013. 244 с.
28. Сучасний тлумачний словник української мови / ред. В.В. Дубічинський. Харків: ВД «Школа», 2009. 1008 с.
29. Чехуніна А. О. Психологічна настанова як базовий аспект музичного навчання. *Педагогіка формування творчої особистості*

у вищій і загальноосвітній школах. 2021. Вип. 76. Т. 3. С.54-59.
URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/123456789/15216>

30. Чехуніна А. О. Психологічна установка як фактор формування музичного сприйняття у студентів немусичних спеціальностей *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Педагогічні науки.* 2015. Вип 139, С. 119-124. URL: URI: <http://eKhSUIR.kspu.edu/handle/123456789/2199>
31. Чехуніна А. О. Специфіка формування художнього мислення здобувачів музичної освіти. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Вип. 36. С.89-93. URL: <http://innovpedagogy.od.ua/archives/2021/36/20.pdf>
32. Шип С. Музична форма. Від звуку до стилю : навч. посіб. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
33. Юцевич, Ю. Є. Музика. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003. 352 с.

Сценарій до концерту «Новорічні візерунки»

Вітаю усіх присутніх у цій святковій залі. З початком вас зимових свят та веселих канікул. Різдво та Новий рік уже зовсім близько, стукають нам у двері. І сьогодні у є чудова можливість згадати все що було у цьому році та почати готувитися до нового, 2022 року. Тож давайте розпочнемо цей святковий концерт.

За вікном летять сніжинки
І сідають на поріг
Перший сніг обняв будинки
І спускається до ніг

1.«Перший сніг» виконує Бондар Валерія

В новорічну ніч чарівну
Відбуваються дива,
Під ялинкою сьогодні
Добра казка ожива.

2.«У лісі ой у темному» виконує Саннікова Маргарита

Тут немає місця сваркам,
А дзвенить веселий сміх,
Зараз в нас із вами свято
Рік новий для нас усіх.

8. «Усі разом» виконує Дубовалова Мирослава

Цілий день дзень – дзелень,
Дзвоники дзвенять.
Ялинкові ліхтарі
Казково мерехтять

9. «JingleBellRock» виконує Бондар Валерія

Різдвяна зоря зазирає до хати.
Хай буде на радість ця хата багата!
Даруй нам, Ісусе, любові у серце,
Нехай вона рясно на ближніх поллється!

5. «WhenChristmascometotown» виконує Григор'єва Владислава
 Через поле, через гай
 Йде до діток Миколай.
 У білесенькій торбинці
 Він для всіх несе гостинці.

10.«Миколай крокує до нас» виконує Семенцова Єва

На порозі Рік Новий
 Добрий, світлий, чарівний,
 Щастя, злагоду – усе,
 Хай до хат він нам несе

11.«Happy New Year »виконує Дерій Юлія

В рік новий чудесне свято
 Буде радості багато
 Вся родина без спочинку
 Прикрашатиме ялинку

8.А зараз запрошую на фінальну пісню усіх учасників концерту
 «Новий рік»

З новим роком всіх вітаю,
 Щастя та добра бажаю,
 Щоб уміли ми радіти
 Щиросердно наче діти,
 Щоб здоровими були,
 Й подолати все змогли!
 До нових зустрічей!

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

«Новорічні візерунки»

Творча робота на здобуття
ступеня вищої освіти «магістр»

Небескул Єлизавети

Науковий керівник кандидат
мистецтвознавства, доцент Чехуніна А. О.
Клас старшого викладача Вініамінова С. А.